

Olaf Andersens arkiv

Af Hans Krog

Kone med malkekrans (fra Olaf Andersens lysbilledsamling).

naturen, landskabet, bygningerne og folkeminderne. Allerede i 1932 tog han initiativ til oprettelse af det første lokalhistoriske arkiv her i landet, nemlig "Hjemstavnsarkivet" i Vestfyns Hjemstavnsgård. Selv skriver han i 1932 om denne sag:

"Aldrig burde en gammel smuk Bygning eller et ærværdigt Træ forsvinde uden at leve videre i Mindet ved Hjælp af et Fotografi eller en Tegning. I Hjemstavnsarkivet er Pladsen for Billeder af store Stene, af Mindesmærker fra Oldtiden, af Landsbyen, som vi kendte den i vor Barndom. Her skal de gå os i Møde, de venlige og varmende Bybilleder, som mere og mere trues af Undergang. Og de skulle gerne vække Lysten til at redde hvad reddes kan, og til at skabe et nyt Stykke Hjemstavn i Linje med det, der forsvinder. Dernæst: Kort over Egn og By i Fortid og Nutid; Billeder af gamle Mænd og Kvinder, Optegnelser og gulnede Papirer, som kan hjælpe til at kaste Strejflys over Livet i forne Dage. Om muligt også Optegnelser af Folkeminder fra Egnen. Gennem alt dette kunde Arkivet være til Støtte for Bygdeforskningen, ja, måske ægge en og anden til selv at blive noget af en Hjemstavnsgransker".

Forfatteren Olaf Andersen, der i 1931 begyndte udgivelsen af nærværende årsskrift "Vestfynsk Hjemstavn", som han redigerede til søn død i 1964, ville i år være fyldt 100 år.

Ved denne lejlighed vil vi gerne erindre om Olaf Andersens store betydning for hjemstavnsbevægelsen. Fra sin ungdom var han en stor naturelsker og vandringsmand, og i talrige egnsbeskrivelser har han forevigt sine indtryk. En egentlig gennemgang af Olaf Andersens forfatterskab skal ikke gives her, men vi vil minde ham som et idealistisk og nøjsomt menneske, der hele sit liv arbejdede i folkeoplysningens tjeneste for at udbrede forståelsen for altings sammenhæng med fortiden, for betydningen af at værne om

Ved sin død efterlod Olaf Andersen selv et omfangsrigt privat arkiv, som familien ønskede skulle komme offentligheden til gode. Arkivet blev i første omgang overdraget til Willemoesgårdens mindestuer i Assens. Ved en grovsortering forefandttes, foruden et stort antal bøger om topografi og lokalhistorie, årsskrifter og tidsskrifter samt digtsamlinger, 16 kasser med bl.a. billedmateriale i form af lysbilleder (i 76 æsker), private fotografier og prospektkort (fordelt i 21 store og 3 små albums foruden i 25 småpakker), i alt mange tusinde billeder af uvurderlig historisk værdi. De ovennævnte 16 kasser indeholdt endvidere dagbøger begyndende ca. 1896 og vistnok fortløbende til hans død i 1964. Disse meget udførlige dagbøger er af den største kulturhistoriske

værdi. Blandt Olaf Andersens efterladte papirer fandtes desuden 3 kasser med korrespondance.

Billede af Olaf Andersen i Ambrosius Stub-kostume med undertitlen "Olaf Andersen, fotograferet i 1932."ⁱ

Da arkivet på en måde ikke havde direkte tilknytning til Assens, overførtes det i 1966 til Glamsbjerg bibliotek, hvor det stadig opbevares sammen med Hjemstavnsgårdens arkiv, men på en lidet betryggende måde, idet det desværre har vist sig, at det har været udsat for vandalisme. I en tid med stor arbejdsløshed burde der kunne sættes ledige og kyndige kræfter ind på at bevare et sådant kulturminde. Olaf Andersens arkiv, der tålmodigt er opbygget gennem et langt liv, fortjener en god behandling.

ⁱ Fotografiet (på side 93 i Vestfyensk Hjemstavn 1975) forestillende Olaf Andersen ved "Ambrosius Stubs Hus", bærer på bagsiden hans egenhændige påskrift: Ambrosius Stub, 18. juli 1932. Forklaringen finder vi ved at læse Olaf Skovs årsberetning om Vestfyns Hjemstavnsforening 1932-33: "Den største Dag paa "Vestfyns Hjemstavnsgaard" Sommeren 1932 var Festen den 17. juli. Desværre truede det med Regn, saa Besøget blev mindre end ventet, men der kom dog

---

op mod 500 Mennesker til Stede. Man havde ligesom ved Hjemstavnsfesten den foregaaende Sommer Lejlighed til at se gamle Arbejdsmaader. Hovedinteressen samlede sig dog om *Helene Stranges* Friluftsskuespil "Ved Bysmedien", et Kulturbillede fra 1730'erne. Handlingen gav et Indblik i, hvad der Dagen igennem optog den Tids Mennesker. Om Aftenen samledes Byens Karle og Piger til Leg og Dans. Under Lystigheden traadte *Ambrosius Stub* ind i Kredsen. Han opfordredes til at synge en af sine Viser, og man fik den om de uskyldige Glæder, "Uskyldig Tidsfordriv jeg har i Dans, Musik og Sang" til melodi af den unge Violinist *Arvid Andersen*; de kønne gamle Dragter og de smukke Danse livede op, og det var en Fryd at høre de optrædende bruge det vestfynske Maal".

Høstkarle (fra Olaf Andersens lysbilledsamling). Billederne i Olaf Andersens store lysbilledsamling savner desværre datering og titler. Måske kan billederne for en dels vedkommende identificeres ud fra bevarede kladdebøger, som vedrører lysbilledforedragene.

Hans Krogs artikel: Olaf Andersens arkiv er bragt i Vestfyensk HjemstavnXXXXV, 1975.